VELKÁ DOBRODRUŽSTVÍ

Za strašlivým Kadrmanem do Jaroměřic u Jevíčka

GPS souřadnice: 49.624933, 16.754143

Praktické informace

Délka trasy: 5 km

Obtížnost: Středně těžká trasa s jedním větším a jedním malým stoupáním. Výlet bohužel není možné absolvovat s kočárkem a na kole. Pejsky vzít můžete, ale občas budou muset počkat před branou.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: 240 km ujedete za 3 hodiny. Pojedete po D1, sjezd 153, pak směr Tišnov → Boskovice → Jaroměřice.

www.idos.cz

Turistická mapa: Odkaz na mapy.cz

Parkování: U Obecní knihovny je parkoviště zdarma

Možnost občerstvení: Restaurace U Trojanů a penzion Hanácká krčma.

Nejbližší další výlet od agentury Velká dobrodružství: Boskovice, Kunštát, Macocha, Hostěnice, Olomouc.

Trasu pro vás prošla: Lucie Nachtigalová.

Trasu testovali: sourozenci Viki, Fanda a Bety.

Postřehy dětí:
Viki (15 let): „Když jsme výlet šli, bylo 38 stupňů – strašné vedro. Ale v lese to bylo ok. Nejvíc se mi líbil zámek. Je pěkně opravený.“
František (15 let): „Bavilo mě povídání o smírčím kameni a také smutné povídání o letcích. Čerty jsem opravdu nepotkal.“ :)

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,
mezi Boskovicemi a Městečkem Trnávkou najdete v oblasti, které se říká Malá Haná, nad malebnou obcí Jaroměřice známé poutní místo Kalvárie, které připomíná jeruzalémskou Golgotu v Palestině. A kromě toho, že je to krásné místo, tak se zde možná potkáme s nadpřirozenými bytostmi.

Podle pověsti se zde u železného stolu shromažďovali čerti. Nejvyšší pekelník se jmenoval Kadrman. My půjdeme v jeho stopách. A nejen v jeho. Budeme hledat smírčí kameny, náhrobky, ale také starý mlýn a pohádkový zámeček. Nezapomeňte si na výlet obléct něco s knoflíkem. Proč? Dozvíte se! :)

Tento výlet vznikl s velkou pomocí obce Jaroměřice, která si ho pro vás objednala. Díky tomu je ZDARMA! :)

Dopis dětem

Ahoj, kluci a holky,

dnešní cesta za hádankou povede nejprve trošku do kopce, pak z kopce, po rovince a zas trochu do kopce. Ale nejsou to žádné strašlivé krpály, zvládnete je vyťapkat během 15 minut. Ale i během čtvrthodinky můžete narazit na řadu historických nebo bájných bytostí. Však sami uvidíte.

Stejně jako u našich ostatních výletů jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Půjdete-li správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte.

Mapa výletu

Doplňovačka

Jdeme na to!

Obec Jaroměřice je vzdálena 3,5 km východně od Jevíčka ve směru na Konici.

Od nepaměti vedla tímto krajem důležitá obchodní a strategická cesta. Ve slavné době říše velkomoravské spojovala Moravu s Čechami. Traduje se, že se právě tudy ubírali do svého nového působiště bratři Cyril a Metoděj, slovanští věrozvěstové z řecké Soluně. Prý se zde zastavili a pobyli. Kázali tu a křtili u potoka. Tam, kde je nyní na návsi kamenný (tzv. cyrilometodějský) kříž a u něho velké krásné sousoší z roku 1886.

Proto se hned, jak zaparkujete nedaleko knihovny, na toto místo půjdeme podívat.

Víte, kdo byli Cyril a Metoděj? Ano, už jsme řekli, že věrozvěsti... Nejsme ještě tak úplně zapomnětliví! :) Co ale takový věrozvěst vlastně dělá? Čím se živí? Šíří zvěst o víře. Respektive jí dělá reklamu. Aby se na ni lidé dali, uvěřili, protože jim to přinese to či ono. A aby co nejvíce lidí pochopilo, že se bez víry prostě neobejdou, spojovali šíření myšlenky jediné pravé a správné víry se vzděláváním. Více si o bratrech řekneme v další části výletu.

Sousoší **sv. Cyrila a Metoděje** patří mezi zdejšími početnými památkami k jednoznačně nejmladším. Je totiž až z roku 1886, tedy z období, kdy se slavilo tisíc let od příchodu soluňských bratrů na naše území.

Cyril a Metoděj stojí na stupňovitém podstavci s kvádrovým dříkem o celkové výšce 2,75 m. Právě na něm je mramorová deska s nápisem: *K tisícileté památce apoštolů slovanských zbudován nákladem LIB. KNOLA /..... VYKYDALA a manželky, jakož i jiných dobrodinců a osadníků Jaroměřických – 1886.*

1. **Která dvě písmenka jsou před slovem *Vykydala*?**

Nyní budeme hledat úplně nenápadnou věc! Mezi nejstarší a nejzajímavější památky zdejšího kraje totiž patří **smírčí kříž**, často označovaný jako Cyrilometodějský smírčí kříž. Je mohutný, hrubě tesaný a říká se, že byl vztyčen hned poté, co tudy oba věrozvěsti prošli na své cestě do Velehradu. Ve skutečnosti ale nejspíš tento pískovcový monument vznikl až o několik století později, a to jako odpustek pachatele za nějakou tragickou událost, kterou způsobil. Na čelní straně kříže vidíme pět výrazných rýh symbolizujících pět ran Kristových.

Víte, co to je smírčí kříž?

Ve středověku bylo možné při trestání provinilců uplatnit systém tzv. smírčího práva. Někdy se tedy spor řešil jakousi mimosoudní dohodou a odškodněním, a pokud nebyl vrah hrdelně potrestán (například pověšením za hrdlo), mohla se věc vyřešit smírčí smlouvou. Ta byla sepsána mezi pachatelem a pozůstalými. Strany usmiřovala, vraha chránila před případnou mstou a ukládala mu, jak má zločin postupnými kroky odčinit. Obsahovala například dohodu o finančním odškodnění a dále povinnost pachatele vykonat určitou formu veřejného pokání. Viníkovi také přikazovala vztyčit na místě neštěstí smírčí kříž. Tyto kříže stávají v polích a při cestách, na návsích i na samotách v lese. Zapomenuty a často bez povšimnutí. Co se na místě událo, se již obvykle nedozvíme. Z některých ale můžeme dost vytušit, protože je na nich vytesaný reliéf vražedného předmětu. Například kopí, sekery, meče či kuše. Vzácně je uveden i letopočet. Na smírčích kamenech bývá také někdy symbolicky vytesáno povolání zavražděného. Například na smírčím kameni v obci Věcov jsou zobrazeny nůžky, jehla, nit a náprstek. Kdo tenkrát zhřešil, je celkem jasné...

Asi nějaký krejčí, že?

Znáte nějakého pohádkového krejčího? Co třeba toho, který ušil císaři šaty, ve kterých byl nahý?

Pohádku *Císařovy nové šaty* napsal známý dánský spisovatel. Jmenoval se Christian...

2. **Doplňte příjmení.**

Ale teď už konec povídání, vyrážíme. Najdeme modrou značku a jdeme po ní rovnou za nosem přes mostek do kopce.

Víte, co jsou křížová cesta a kalvárie?

Autorka tohoto textu si jako dítě pletla kalvárii s kavalérií, což jsou oddíly vojáků bojující na koních. A stále jí do příběhu o Ježíšovi nějak neseděla. :) Je to samozřejmě jinak a kavalérie s kalvárií nemá nic společného.

Když to hodně zjednodušíme, křížová cesta – někdy podle svého cíle nazývaná kalvárie – bývá stezka na nějaký kopec, na které je přibližně 14 až 15 odpočívadel. Což zní hrozně, protože především jde o formu meditace, připomenutí si Ježíšova utrpení. Věřící si symbolicky projdou stejnou cestou, jakou si prošel Ježíš, když si nesl kříž na dějiště své popravy na vrch Golgota. Místu, kde byl Kristus na kříž přibit a ten následně vztyčen, se říká kalvárie. Odpočívadla nejsou odpočívadla, ale takzvaná zastavení. Každé připomíná nějakou událost, historku, epizodu z posledního dne života Ježíše Krista, jak je popsán v bibli. Každé zastavení tedy v sobě nese poselství, ponaučení, podnět k zamyšlení. Je symbolem, podobenstvím. Při výstupu křížovou cestou si věřící postupně připomínají jednu událost za druhou a snaží se z ní získat poučení pro svůj současný život.

Tak se jdeme nad sebou zamyslet a poučit i my. :)

Stejně jako k jeruzalémské kalvárii patří i k jaroměřické křížová cesta. Zvláštností oproti většině ostatních je počet zastavení. Zdejších je pouze 11. Byl tedy upraven sled událostí a modlitby jim odpovídající, které byste měli na každém zastavení odříkat. Také podobu mají jednotlivá zastavení různou, což je také docela unikát. Většinou jde o výklenkové kapličky, cosi jako boží muka s vyobrazením dění daného zastavení. V Jaroměřicích je to na začátku kaple, poté pískovcové sloupy a nakonec obrazy.

Začátek cesty je v Jaroměřicích u kostela Všech svatých, a to v kapli umístěné do západního rohu ohrazení. Jde o takzvaný Pilátův dům, kde je kříž a nástroje používané ke Kristově mučení. Tam se podíváme asi tak za 40 minut. Trasa pokračuje po svahu kalvárského kopce (po modré turistické značce) kolem sedmi zastavení, jak je procházíme právě teď.

Od meditace si ještě na minutku odskočíme k uzenkám a šunčičce. :)

Nalevo od křížové cesty je totiž nepřehlédnutelná budova – lépe řečeno komplex – někdejšího **Rovnerova velkouzenářství**. Jedná se o patrový nárožní objekt z počátku 20. století, který již nese jisté prvky nastupující secese. To znamená, že je zdoben různými ornamenty. Vidíte je? Párky a kolečka salámu to nejsou. :)

Kterou zeleninu vám připomíná věžička? Cibulku, že?

3. Opište první číslici z čísla popisného.

První uzenářství Eduarda Rovnera a jeho synů bylo na tomto místě založeno roku 1880 a je zajímavé, že jeho zrod s poutěmi na **jaroměřickou kalvárii** přímo souvisí. Tato firma totiž vznikla z malého řeznictví, které vydělávalo zejména prodejem občerstvení účastníkům zdejších poutí. Při výstupu na kopec jednomu vyhládne. Meditace nemeditace... :)

Jakou barvu mají sloupy? Máte takovou barvu na sobě i vy? Ukažte, kde se na vás nachází. (Barvoslepí jsou od tohoto úkolu osvobozeni.)

V roce 1889 byla výroba ještě rozšířena díky zakoupení a spojení s vedlejším Fišerovým gruntem. Jaroměřické Velkouzenářství Eduarda Rovnera se brzy stalo velmi známou a úspěšnou firmou, která zřídila své filiálky nejen v nedalekém Jevíčku, ale i v Brně, Olomouci a Prostějově. Její výrobky se vyvážely daleko za zemské hranice, zejména do Vídně. Po roce 1948 převzala firmu pod svá křídla Jednota, od roku 1958 zde již fungovala jen samoobsluha potravin. Úspěšný podnik zlikvidovala neschopnost socialistické myšlenky. Jako tomu ostatně bylo skoro všude.

Dnes se tu nachází zčásti soukromý dům a zčásti obchod s textilem.

Zajímavostí je, že někdejší jaroměřické velkouzenářství proniklo zásluhou humoristického románu Františka Jílka *Mates* v roce 2017 i do moderní literatury.

Ale teď už musíme opravdu šlapat směrem vzhůru!

Nalevo mineme růžový dům s erbem šlechtického rodu Herbersteinů, který kdysi sloužil jako škola, napravo jedno ze zastavení křížové cesty.

Další je u krásné, ale neopravené secesní tzv. Hublíkovy vily.

Modrá značka nás táhne rovně vzhůru do kopce.

Jako každý význačný vrch je také jaroměřická hora Kalvárie opředena pověstmi. Kraj býval v 17. století často „obšťastňován“ krupobitím a živelními pohromami, které působily velké škody na úrodě i na majetku. Lid měl za to, že jest to dílo zlého ducha, jemuž dal jméno Kadrman. Za jeho sídlo označoval rokli nacházející se na západní straně vrchu. Dodnes se proto této rokli říká Kadrmanka. Duch se zde zjevoval v podobě ohnivé koule, jindy v podobě hrozných mraků. Někdy bývalo z rokle slyšet kvílení, křik i řev, v čemž obyvatelstvo spatřovalo řádění zlého ducha. Proto roku 1664 postavili lidé na temeni kopce kříž. Od té doby pociťovali úlevu, pohromy již nebyly tak časté. Z vděčnosti se zavázali, že se dvakrát do roka – o svátcích sv. Kříže – vydají na pouť na horu.

Na všech pískovcových sloupech shlíží na Krista jedna laskavá bájná bytost. Je to takový protipól čerta.

Najděte ji na kameni. Tváří se dost utrápeně, že? Zatvařte se stejně. :)

4. Jak se jmenuje bytost s křídly?

Ale zpátky k bytostem bez křídel. Podle jiné pověsti byl Kadrman nejvyšší pekelník, který neměl rád lidské pokolení, a tak Jaroměřickým škodil, kde jen mohl. Ztrpčoval jim život povodněmi, bouřemi, házel jim na cesty kmeny nebo balvany, aby nikam nemohli, do krmení pro dobytek míchal všelijaké nečistoty, aby uhynul. Tak – jak už jsme se zmiňovali – dali lidé hlavy dohromady a dohodli se, že na místě, kde rohatec zlobí nejvíce, postaví kříž. Což se jak Kadrmanovi, tak zejména jeho podřízeným nelíbilo. Pracovní ďáblové se začali poohlížet po nových pracovních působištích a jeden za druhým se postupně z rokle vytráceli... Starý Kadrman jen soptil, ale když byla vedle kříže navíc postavena ještě kaplička, zmizel i on.

Ale občas se prý na místo vrací a s oblibou straší turisty a poutníky. Kdyby na vás někde vybafnul, chyťte se za knoflík a třikrát se otočte dokola. To prý pomáhá. :)

Máte knoflík? Tak si to raději vyzkoušejte hned! Kdo má jen „sucháče“ či běžné zipy („mokráče“?) a podobně, ať se chytí za ně. Ba i ty tkaničky by možná stačily.

Uf, jsme na vrcholu. Odbočíme doleva a už vidíme barokní faru a hned za ní kapli a kostel.

Že nevíte, kdo jsou pasionisté, kteří zde působí? Zjistili jsme za vás. :)

Pasionisté jsou stoupenci a příslušníci náboženského řádu **Společenství utrpení Ježíše Krista.**

Jak už z jejich názvu vyplývá, zaměřují se na šíření a posilování úcty k utrpení Ježíše Krista. Vnímají je jako „ **největší a nejpodivuhodnější dílo Boží lásky**“. Proto je věřícím stále připomínají, poukazují na ně. Aby nezapomněli, že pro ně Ježíš obětoval to nejcennější, co měl. Život. A velmi nesnadno. Až po mučení, bolestech. Že tohle všechno vydržet nebyla samozřejmost a to, co dělají pro víru a lidi oni, jsou proti tomu maličkosti. Utrpení je nejvíc...

My trpět nechceme. Budeme hodní, ale netrpící. :)

Najděte rozcestník *Kalvárie*. Zjistěte, v jaké nadmořské výšce se nacházíte.

5. Opište první číslici nadmořské výšky.

Vidíme kapli Panny Marie Ustavičné Pomoci.

Kolem roku 1680 byl na místě, kde se právě nacházíme, majitelem jaroměřického panství Františkem Juliem Šubířem, baronem z Chobyně, postavena kaple. Jako poděkování za odvrácení morové nákazy. Zakladatelem dnešního poutního místa **Hora Kalvárie** byl později jeho syn František Michal Šubíř (1680–1738). Ten chtěl pro změnu poděkovat za záchranu života své mladé ženy Johanky, která málem opustila tento svět při těžkém porodu. Na doporučení františkánského poutníka ze Svaté země P. Jeronýma Veitha z Moravské Třebové, kterému jaroměřický kopec silně připomínal jeruzalémskou Golgotu, proto nechal František Michal na místě původní „tatínkovy“ kaple vybudovat nový kostel. Větší, krásnější, barokní. V den svátku 14. září 1713 byl svatostánek Povýšení Svatého Kříže vysvěcen.

O něco později přibyla další svatá místa, která dala na moravském kopečku vzniknout malému Jeruzalému. Součástí kostela je kaple zvaná Getsemanská zahrada. Což je místo, kde Ježíš s apoštoly bděl a modlil se v noci před svým zatčením a ukřižováním. Jeho muka byla prý tehdy tak velká, že „jeho potem byly velké krůpěje krve padající na zem“. My se dnes tedy také potíme, ale tak nějak normálně. V jaroměřické Getsemanské zahradě z nás nejspíš pokape dokonce

méně než jinde, protože je uvnitř vyzdobena ve stylu krápníkové jeskyně, což pocitově ochlazuje. Originální zahrada v Jeruzalémě je rovněž považována za místo, kde zesnula Panna Marie, Ježíšova maminka. Proto má v areálu hrob. Samozřejmě jen symbolický, prázdný. Respektive kapli Hrobu Panny Marie. Pod další hrobovou kaplí – Božího hrobu – se ještě nachází podzemní kaple Betlémská. (Ne ta, co v ní kázal Jan Hus! Jiná!)

Než tedy do poutního areálu vstoupíme, najděte před kaplí kříž s Ježíšem a nápisem.

6. Opište předposlední slovo.

Nyní už odbočte doprava a po schodech vystoupejte k téměř magickému místu. Do poutního areálu obehnaného vysokou zdí se vchází branou mezi dvěma věžemi. Nad ní je výjev, na němž Pilát, tehdejší mocný státní úředník, ukazuje lidu, a zejména žalobcům ztýraného Krista. Ukáže na jeho zbídačelou zmlácenou postavu a praví: „Ejhle, člověk!“ (V překladu *Ecce Homo*.) Chce tímto výkřikem Ježíšovi pomoci. Naznačit, že jde o takovou trosku, že ji ani nemá cenu popravovat... Ale nezadaří se.

Ukažte na sebe a řekněte totéž: Ecce Homo! :)

A teď spočítejte, kolik postav soch vidíte nad vchodem.

7. Vynásobte tento počet dvěma a výsledek napište.

Pod kaplí je hrobka, ve které byli pochovávání duchovní z Hory Kalvárie a další zde působící osoby. Snad se vám podaří si areál prohlédnout. Pak se vraťte na pěšinu pod ním a pokračujte směrem doprava. Po levé ruce budete mít vysílač, po pravé Dům pro seniory.

Stále pokračujeme po modré turistické značce. Ujdeme ale jen pár desítek metrů a na křižovatce cest ji opustíme. Vydáme se po pěšině směrem doprava.

Ještě předtím se podívejte doleva. Uvidíte domeček pro jedno moc užitečné zvířátko. Které to je?

Kdo rád med? My moc. Na čerstvém chlebu s máslem! Znáte nějakou pohádkovou včelku? Třeba Máju?

8. Jak se jmenuje samec od včely?

V úlu je matka jediná samice s vyvinutými pohlavními orgány. Dělnice je mají zakrnělé. Každé včelstvo má jen jednu dospělou matku a každá matka se páří jen jednou v životě. Ovšem se 6 až 10 trubci. Sperma si pak uchovává v semenném váčku po celý život. V případě úhynu matky se jedné nebo více dělnicím aktivují vaječníky. Jenže dost zbytečně. Páření stejně nejsou schopny. Kladou pouze neoplozená vajíčka, z nichž se líhnou výhradně trubci. Proto se těmto náhradním matkám říká trubčice. Trubčice již nikdy nepřijmou novou matku, a tak je včelstvo odsouzeno k zániku. Trubcokladná matka je pro každého včelaře komplikací, ovšem trubčice hotovým neštěstím. Jak vidíte, rodinný život včel není žádný med. Tak ho alespoň vyrábějí...

A teď pozor! Tady jsem se ztratili i my!

Na kraji lesa opouštíme modrou značku, odbočujeme doprava, jdeme asi 100 metrů a nalevo mineme dvě lesní cesty. My se spustíme až tou třetí hned z kopce dolů. Chvilku lesem, pak loukou. Stále se stáčíme doprava. A můžeme si k tomu zazpívat. :)

Učení páni zkušení,
já rád bych vám teď podotknul,
nikdo z vás nemá tušení,
že v dálce stojí malý úl.

Z něj každé ráno vyletává včelka Mája,
naše kamarádka včelka Mája,
máme jí co závidět, výšku, z které vidí svět.

A o tom vypráví nám potom včelka Mája,
malá uličnice včelka Mája,
mávne křídly včelka Mája,

Mája, Mája.

Mája zas míří mezi nás.

Pěšina nás odvede k Podhajskému mlýnu, a protože nyní máme chvilku času, řekneme si něco o oblasti, kde se právě nacházíme. Ví někdo, jak se tomuto kraji říká? Je to Malá…

Národopisná Malá Haná se rozprostírá mezi Horáckem a Hanou na území tří bývalých okresů: Moravská Třebová, Jevíčko a Boskovice. Vyplňuje mělkou brázdu a táhne se od Boskovic kolem Velkých Opatovic a Jevíčka až k Městečku Trnávce. Střediskem oblasti je Jevíčko, které je městskou památkovou zónou. Navíc je odtud kousek, takže ho můžete po našem výletě navštívit.

Už vidíte silnici pod vámi? Kdo první uvidí Podhajský mlýn? V 16. století se mu říkalo též „mlýn pode vsí“ či Dolní mlýn. Název mlýnu vychází z lesa nad mlýnem, který se jmenuje Háj.

Byl to jeden ze čtyř mlýnů v jaroměřickém katastru. Roku 1595 ho po smrti mlynáře Pavla odkoupil od jeho sirotků Jan Blahoslav Bílský z Kaříšova, majitel jaroměřického panství.

V 19. století tu působili mlynáři z rodu Bednářů, od konce 19. století Friedlové a v první polovině 20. století Zahradníkovi.

Podhajský mlýn 27. ledna 1943 doslova semlely válečné pořádky. V ten den totiž začaly prohlídky – šťára. Zástupci říšské policie, četnictva a okresního úřadu zjistili mletí načerno, což byl zločin. Dne 1. dubna 1943 byli zvláštním soudem v Brně odsouzeni správce mlýna Miloslav Toul na pět let káznice, majitelka mlýna Bohuslava Zahradníková na dva roky vězení, stárek A. Aberle na půl roku vězení. A ti, kdo si tam načerno nechávali semlít úrodu, skončili také ve vězení. I když na kratší dobu... Nebo alespoň dostali vysoké pokuty. Po roce 1945 ukončil mlýn provoz.
Znáte pohádku *Princezna ze mlejna*?

9. Jak se jmenovala mlynářova dcera?

(pokud je ve slově písmenko CH, napište ho do jednoho políčka)

A jak se jmenoval její milý a kamarádi vodník a čertík?

Od mlýna se vydáme po silnici směrem doprava, až dojdeme ke křížku na křižovatce. Za ním nalevo uvidíte bývalou **vilu doktora Skřipského**, známého léčitele. Je to takový zvláštní dům s věžičkou a tlampači, rostou před ním vysoké túje.

Vila byla postavena někdy po roce 1910 jaroměřickým lékařem MUDr. Janem Skřipským (1878–1968). Tento významný jaroměřický politik a činovník v různých spolcích byl známý nejen jako výborný lékař, ale také svým způsobem „mastičkář“. Proslul léčením zlomenin a hojením pomocí vyhlášené „jaroměřické masti“ z léčivých bylin. Nevymyslel ji, jen oživil. Tímto přírodní zázrakem se zde léčívalo již v 19. století.

Silnice a chodníček nás kolem vily a časem i přes Úsobrnský potok zavedou zpátky do centra obce až k našemu dalšímu zastavení. Tady už to trošku poznáváte, že? Ale ještě není konec, ještě musíme ujít kousek.

Podívejte se na pomník obětem války. Jsou na něm maminka s dítětem. A na hlavě mají helmy. To se skutečně hned tak někde nevidí! I zde najděte pod sochou nápis.

10. Opište slovo před slovem *hrobů*.

(pokud je ve slově písmenko CH, napište ho do jednoho políčka)

V srdci obce Jaroměřice stojí **kostel Všech svatých**. Není známo, kdy přesně byly položeny jeho základy. Jisté je jen to, že tu stojí od dávných časů, kdy ještě patřily Jaroměřice pražskému biskupství. Jak ale vypadal původní kostel, nám zůstane již navždy tajemstvím. Pravděpodobně byl v gotickém stylu, postavený na půdorysu kříže. Spodní část se zachovala dodnes, stejně jako klenba a sakristie. Do pilířů byly vytesány značky, které jsou dnes skryty pod omítkou.
V současnosti je kostel Všech svatých jednolodní stavba křížového tvaru se dvěma bočními, klenutými kaplemi. Dominantou je věž zakončená cibulovitou bání, ve které visí zvony.

Nyní tedy na závěr dorazíme k prvnímu zastavení křížové cesty. A jdeme se do něj podívat.

Na posledním (vlastně prvním) sloupku křížové cesty najděte boží oko. A také meč vražený do těla. Který orgán zasáhl?

Významnou památkou kostela je renesanční **náhrobek rytíře Jana z Linhartic** z roku 1562. Najdete ho u oltáře ve zdi. Nebožtík byl manželem jedné z majitelek Jaroměřic. Sídlil tu a také tady zemřel. Náhrobek je kamenný, je na něm vyobrazena postava rytíře v brnění. Co se to rytíři ovíjí kolem nohy? HAD!

Plazem ovinutou končetinu bychom nechtěli mít ani zaživa, ani na náhrobku! Určitě je to nějaká jedovatá potvora, kterou sem nastrčil Kadrman. Honem, kde máme ten knoflík? :)

Okolo kostela se původně rozkládal **hřbitov**. Dnes jeho polohu připomínají jen „nárožní“ sochy sv. Jana Nepomuckého z roku 1882, sv. Floriána z roku 1819 a stejně starý kříž. Vše doplňuje malá kaple zvaná Pilátův dům, kterou začíná křížová cesta na Horu Kalvárie.

Kdo si vzpomene, co je to kalvárie?

Od kostela se modré značce vydáme doprava směrem k **zámku.**

Před ním stojí Dům osvěty. Přečtete latinský nápis?

Nec igni cedit nec ferro znamená *nepodlehne ohni ani meči*. My také nepodlehneme a statečně míříme k cíli! :)

Jak se vám líbí zámek? Prohlídky se zde nekonají, ale je moc krásný.

Najděte před zámkem ceduli OBECNÍ ÚŘAD s obrázky erbů. Vidíte černou orlici?

11. Jaká barva ji v poli obklopuje?

Zámek je překrásně opravený. Všimněte si těch krásných sgrafit. Že nevíte, co to je? To jsou ta psaníčka na omítce, která vznikají rytím do vlhké omítky. Neplést s graffiti. Tohle zdobení bylo povolené. Když někde sgrafito uvidíte, můžete se směle tvářit jako historici a všeznale prohlásit, že je budova renesanční.

Na místě dnešního zámku stála původně malá tvrz, kterou pravděpodobně na počátku 16. století vystavěl tehdejší majitel Jaroměřic Petr Šedík z Kunčiny. Za Jana Blahoslava Bílského z Kařížova byla roku 1592 tvrz přestavěna na renesanční zámek. Z této doby také pochází vstupní portál a velmi hodnotná sgrafitová výzdoba. V horní části portálu je kamenný plastický erb rodu Bílských z Kařížova. Na štítě je příčný stříbrný pruh a jako klenot dvě rozložená orlí křídla. Pravé stříbrné, levé červené. Dále se na portálu nachází český citát z Bible. Přečtete ho?

„Nesmyslný skrze dvéře do domu nahlédati bude, muž pak vycvičený vně postojí. Znamení nevycvičeného člověka jest poslouchati u dveří. Opatrný pak varovati se bude lehkosti.“

Nad portálem mezi okny prvního patra byly pravděpodobně sluneční hodiny a po jejich stranách malé erby: rodu Bílských z Kařížova a rodu Lichnovských z Voštic. Přes celé průčelí jsou nad okny přízemí kruhové obrazy s portréty majitelů. V prvním patře zřejmě vedla kolem budovy dřevěná pavlač, na niž se vystupovalo dveřmi nad hlavním vchodem. Na straně k vesnici byla zaskleněná veranda, odkud se pěkně v suchu krásně hledělo do kraje.

Zámek sloužil jako panská rezidence až do roku 1735, kdy si noví majitelé zvolili za centrum panství Velké Opatovice a tamní zámek. Poté budova sloužila k hospodářským účelům a také byla pronajímána do soukromého vlastnictví. Po roce 1945 zámek připadl obci. Zabydlely se v něm obecní úřad a školka. Taky by se nám líbilo chodit do školky na zámek. Už nás ale nikoho nevezmou. Ten věk...! Koho z vás by ještě vzali?

Najděte v portrétech květináč, obludu, písmenko K a meč.

Od zámku pokračujeme po modré k dnešnímu poslednímu zastavení. Půjdete do mírného kopce k lípě s lavičkou a od ní stále po modré obcí doprava.

U domu s kamenným orlem odbočíte doleva. Ze zídky na vás kouká jedno domácí zvířátko. Jaký zvuk vydává, když má hlad. A když je spokojené? To už bude těžší předvést, že? :)

Ještě pět minut mezi poli... A jste na místě.

Za obcí se nachází **památník československých letců**, kteří zde před lety nešťastně zahynuli. Jednalo se o nejtragičtější událost v historii československého vojenského letectva. Dne 26. května 1949 se v krátkém časovém rozmezí nedaleko od sebe zřítily dva stroje Letecké spojovací školy Chrudim. První asi jeden kilometr od Jaroměřic, kde se právě nacházíme,

druhý nedaleko Smolenské přehrady u Jevíčka. O život tehdy přišlo 14 letců. Sedm u Jaroměřic, dalších sedm u Jevíčka… Na místech dopadů obou strojů byly k uctění památky letců postaveny pomníky. Přesná příčina tragédie nebyla nikdy zcela objasněna. Oficiálních záznamů je málo, a navíc si v mnohém odporují. Určit důvody neštěstí se prostě nepodařilo. V době, kdy byly letouny ve vzduchu, se nad Drahanskou vysočinou rozpoutala prudká bouře. Zda došlo k destrukci letadel nebo jen piloti v tak bouřlivých podmínkách nezvládli řízení, nikdo neví.
Na žulovém pomníku najděte jméno Antonín.

12. Jak se jmenoval příjmením?

Stejnou cestou se nyní vracíme z kopce. Abychom ale nešli úplně stejně, vydáme se na rozcestí u vodojemu ulicí doleva. Svede nás mezi domy k hlavní silnici. Splést se nemůžete. Prostě jdete dolů.

Vidíte ceduli s nápisem Jaroměřický minipivovar? Jak se jmenuje? Legračně, že? Vichr. :) Že by šlo o zachycení tělesných projevů pijáků moku po požití? To by ale byly spíš Vichry...

13. Jak se jinak řekne malý vichr?

Písmenko na začátku zůstává stejné, takže je to opravdu jednoduchá otázka pro prťátka. :)

Šineme se dolů, přejdeme hlavní silnici a přes pěší zónu se za chviličku dostaneme na začátek výletu. A protože jsme vám asi tak před hodinou a půl slibovali vyprávění o věrozvěstech, tady je. :)

Svatí Konstantin (Cyril) a Metoděj byli bratři ze Soluně. Také se jím říkalo apoštolové Slovanů či slovanští věrozvěsti. Při své misi na Velké Moravě, kam byli svým vládcem vysláni, prosadili staroslověnštinu jako bohoslužebný jazyk. Konstantin pro ni vytvořil písmo nazývané hlaholice. A co má být? zeptáte se možná. Má být hodně. Bohoslužby se totiž do té doby sloužily pouze v latinském jazyce, takže nikdo nerozuměl ani popel. Není divu, že křesťanství lidi dvakrát nebralo, raději dál křepčili kolem svých pohanských bohů a bůžků. Teprve když se začalo v kostelech hovořit jazykem, kterému tehdejší lidé rozuměli, protože jím mluvili, začali se obracet na správnou víru. Nějaké ty dost přísné tresty za provádění pohanských rituálů k tomu samozřejmě také přispěly. Ale to by bylo na jiné povídání… V roce 1981 Jan Pavel II. prohlásil Cyrila a Metoděje za spolupatrony Evropy. Jsou také hlavními patrony Moravy. V Česku se slaví svátek Cyrila a Metoděje 5. července. Máme volno a chodíme na výlety! Díky, Cyrile! Díky, Metoději! :)

Víc vás staroslovenštinou trápit nebudeme, ale pamatujte si, že bez ní byste dneska nemluvili česky, ale bůhvíjak. A že když bráchové spojí síly, vznikají velké věci. Tak už se laskavě nervěte… :)

Kdo z vás se jmenuje Konstantin? Kdo Cyril? A kdo Metoděj?

A kdo už je rád, že jsme na konci výletu? :)

Tedy téměř na konci... Ještě se skočíme podívat k vodě k pomníku sv. Huberta, kterého odhalili členové místního mysliveckého sdružení Hék u příležitosti 60. výročí svého založení v roce 2010.

Jaké zvíře na něm vidíte?

14. Co má v paroží?

Jupí! Máme vyluštěno. Copak to na vás kouká z tajenky? :)

Je to jméno muže, který se zasadil, aby byla postavená zdejší Kalvárie a kostel nad vesnicí. Že to bylo záslužné, už víte, protože jste tam dnes byli. :)

Svobodný pán František Michael Šubíř z Chobyně (✻14. prosince 1680, Jaroměřice, ✞ 3. ledna 1738, Jaroměřice) byl moravský šlechtic, úředník. Ale především zakladatel obcí Šubířov a Chobyně, stavitel poutního areálu na hoře Kalvárii v Jaroměřicích a rozhodující činitel vzniku Olomoucké stavovské akademie. Jak to ti lidé stíhali…? Nejspíš nepařili na mobilu ani na počítači, nevařili, neuklízeli... Jinak to není možné.

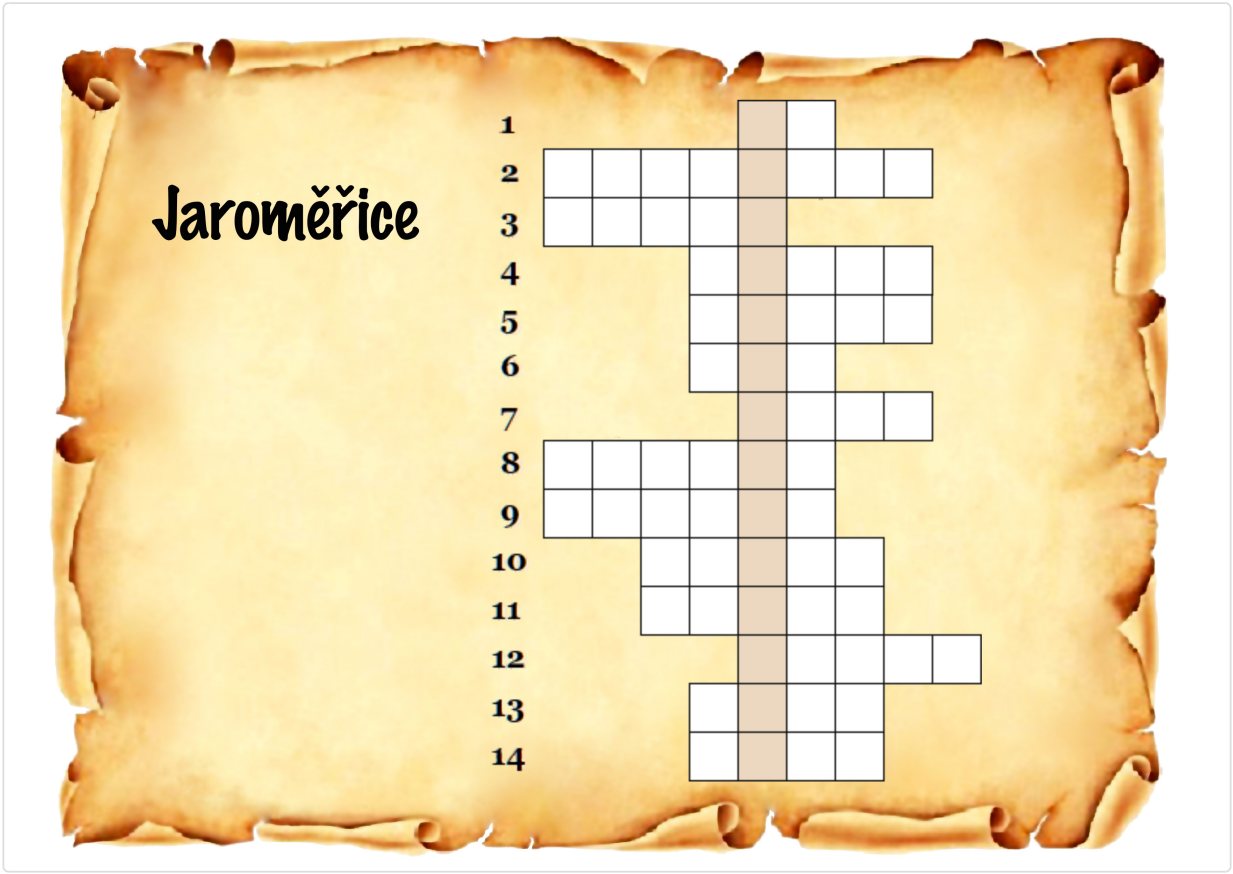
Máme vyluštěno! Od Huberta je to směrem ke knihovně, kde na vás čeká dáreček, už jen pár metrů. Hezky za něj poděkujte, my děkujeme také. Samozřejmě ne za dáreček, ale za pomoc s výletem a jeho poskytnutí všem výletníkům ZDARMA.

Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil, přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! :)

V textu byly použity mj. texty z webu: www.jaromerice.cz a Kudy z nudy. Za konzultace velmi děkujeme také panu historikovi Mgr. Michalovi Schusterovi.

Otázky k tajence

1. **Která dvě písmenka jsou před slovem Vykydala?**
2. **Doplňte příjmení.**
3. **Opište první číslici z čísla popisného.**
4. **Jak se jmenuje bytost s křídly?**
5. **5. Opište první číslici nadmořské výšky.**
6. **Opište předposlední slovo.**
7. **Vynásobte tento počet dvěma a výsledek napište.**
8. **Jak se jmenuje samec od včely?**
9. **Jak se jmenovala mlynářova dcera?**
10. **Opište slovo před slovem hrobů.**
11. **Jaká barva ji v poli obklopuje?**
12. **Jak se jmenoval příjmením?**
13. **Jak se jinak řekne malý vichr?**
14. **Co má v paroží?**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail **veldo@veldo.cz**. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

Výlet stažen z www.veldo.cz | © Velká dobrodružství

Vytvořeno: 09.11.2026 15:06